

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 9.

Stockholm den 4 Mars 1909.

2:a årg.

Prenumerationspris: 1/4 år... kr. 4: 50 1/2 år... kr. 2: 50 3/4 " " 3: 50 1 " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMÄN. Mottagningstid: Kl. 11-12. Sthlm 1909, F. Englund's Boktr.	Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: - Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 % 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 % Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.

En kvinnogärning.

Elsa Borg.

Det finns personligheter, inför hvilka kämpar ur alla läger sträcka vapen, ty det gifves lifsgärningar af så stora mått och af så ädel allmänmänsklig karaktär, att bruset af skilda åskådningar och stridssätt tystnar inför dem. En sådan personlighet var det, som den 25 februari detta år slumrade in efter en arbetsdag af sällsynt intensitet och krönt af ett ovanligt rikt resultat. I en tid af ensidig intelligensdyrkan, sådan som vår, äger alltid en viss förskjutning rum i fråga om människors värdesättning af individens betydelse för sin samtid. En smula talang lyfter ett nyss okänt namn upp i ledet af deras, som »hvar bildad människa» anser sig pliktig att känna till — eller låtsas sig känna — men samma bildade värld svärfvar ofta

Elsa Borg.

i en lycklig okunnighet om många af de namn, som lämnat långt djupare och varaktigare märken efter sig i tidens sand. Men om också Elsa Borgs namn inom vissa kretsar af intelligensvärlden är ganska okänt eller på ett högst sväfvande sätt förbundet med något slags välgörenhet, så är det likväl ett namn med äkta klang, och när det namnet förliden torsdag strax ofvanom det svarta korset lästes i tidningskontorens skyltfönster, var det säkert mången som studsade till och kände att en stor och ädel kvinna, som skulle lämna ett verkligt tomrum efter sig, gått ur tiden.

I en af våra större tidningar förekom i nekrologer öfver Elsa Borg en sällsam underrubrik: »Hvita bergens drottning». Och det var en drottning, som den dagen nedlade

Promenaddräkter och Kappor. Vid behof af dessa artiklar rekommendera vi en mycket god mellangren af **Ima svenska** och **engelska tyger**, solidt svenskt arbete efter bästa utländska modeller. OBS! Med detta goda fabriksats prissbillighet finnes ingen konkurrens.
Gustaf Holmbloms Kappaffär, Norrmalmstorg.

sin spira. För snart trettiofem år sedan kom en redan femtioårig kvinna till ett rike, där nöd och last förut varit envåldshärskare. »Riket» bestod af en af Stockholms uslaste stadsdelar, de s. k. »Hvita bergen» i utkanten på Söder. En äldre stockholmskildrare skrifver om denna trakt: »I åtskilliga af dessa kojor råder ett sådant elände, att människorna måste rysa vid dess bekantskap. — — — Sedligheten står på låg ståndpunkt, dryckenskapen på så mycket högre. Andlig och lekamlig smuts äro kojornas stadiga bohag.»

Bland människor som ömmade för likars nöd, hade i början af 1870-talet uppstått den tanken, att »något borde göras» på detta lastens och fattigdomens fält. Man såg sig om efter ett botemedel, och den s. k. »bibelkvinno missionen» i England, som verkade just bland den lägst sjunkna befolkningen därute, blef förebilden. Men det gällde att finna en *personlighet*, som kunde taga ledningen af detta svåra arbete. Nyårsnatten 1876 kom ett gångbud i full snöstorm till den landtgård, där Elsa Borg vistades. Mannen medförde en telegrafisk förfrågan om hon ville bli föreståndarinna för ett tilltänkt »bibelkvinnohem» å Söder, där elever skulle utbildas för bibelkvinnohem, i det hela sammanfallande med diakonissans. Och så hände sig, att den redan åldrande Elsa Borg, hvars hälsa försvagats genom ett långvarigt lärarinnekall, kom till Hvita bergen och att, som en lefnadstecknare säger, »den *bildade* kvinnan, van att röra sig inom helt andra kretsar, slog ned sina bopålar för att lefva bland samhällets parias».

Efter en studieresa i England flyttade Elsa Borg i november 1876 in i bibelkvinnohemmet, redo att möta den dubbla uppgiften att själf söka hjälpa och upprätta samhällets mest förkomna medlemmar och att fostra andra till samma verksamhet. Det ligger något verkligt gripande i hennes egen berättelse om de första erfarenheterna under hennes nya lif, om inflyttningen i hemmet, där hon fann »en tom børs, ett tomt skafferi, en tom vedbod» och för verkets uppehållande var helt och hållet hänvisad till människors barmhärtighet — en barmhärtighet som under de gångna åren *aldrig* svikit, fast mången dag börjats utan aning om, hur dess behof skulle bli fyllda — och om verksamheten, som månad efter månad alltmera utgrenade sig. Elsa Borg var en af dessa människor, som kommit till världen med ett — efter normala mått — alltför stort hjärta, ett hjärta som alltjämt utvidgar sig för att kunna famna nöd och behof, i hvilken form de än framträda. På bibelkvinnohemmet hålles andaktsstunder för underliga åhörare. Än är det en klass på 40 ostyriga gatpojkar, än en skara vilda, larmande ynglingar, som ideligen afbryter gudstjänsten, än »folk af alla åldrar». »Våra åhörare», säger Elsa Borg, »äro just af det slag vi önskat nå, sådana som aldrig besöka någon kyrka.» Kvinnor med lastens märke på sin panna, män

bundna i dryckenskapens bojar — »ungefär en tredjedel af dem, som komma till våra möten, bo i uthus eller lusthus utan eldstäder.» Elsa Borg betviflar, att Londons värsta kvarter kunna framvisa en värre samling, men hon säger samtidigt: »O, jag vill ej byta bort dessa Hvita berg mot något annat ställe på jorden.»

Några år förgå, och den kärlekseld, som brinner i hennes hjärta, drifver henne ut på ett nytt arbetsfält. Det är den sjunkna kvinnan, som ropar henne, såsom hon alltid ropat just de ädlaste och renaste inom sitt släkte och hos dem väckt en känsla af kärlekens solidaritet. Långt borta på Söder finns en förtjusande 1600-tals byggnad, som med åtskilliga andra delar namnet af »drottning Kristinas jaktstolt». Här i denna boning, hvars murar fordom återljudit af storhetstidens glada festglam, bjuder Elsa Borg några unga olyckliga kvinnor hem och modersvård. Arbetet bland fallna kvinnor har ständigt ansetts som ett af de svåraste och otacksammaste, men Elsa Borg skrifver om denna verksamhet: »Ju hårdare arbetsfält, ju härligare skörd. För mig hafva frukterna där varit de ljufligaste i mitt lif!»

Kort efter skyddshemmets bildande kommer en dag en af bibelkvinnohemmen hem med en liten flicka på armen. Den lillas ben är svårt skadadt, och fadern, som är drinkare, har ytterligare misshandlat henne. Liksom en gång en enda hemlös kvinna blef första orsaken till pastor Fljednors storverk, Kaiserswerth, det verk som gaf impulsen till diakonissverksamheten i alla länder och blef af banbrytande betydelse för Florence Nightingales lifsgärning — så blef detta misshandlade barn den gnista, som i Elsa Borgs moderliga hjärta tände den medlidandets och kärlekens eld, hvars verkningar ledde till inrättandet af de många Borgska barnhemmen. Nyåret 1881 stod det första hemmet färdigt. I närvarande stund finnas fyra sådana, hvaraf tre äro förlagda till landet.

Bibelkvinnohemmet där unga kvinnor alltjämt uppfostras till arbete i de lidandes tjänst, skyddshemmet och de nyssnämnda barnhemmen äro de viktigaste yttre frukterna af Elsa Borgs arbete. Det omfattar äfven flere andra fält, men utrymmet hindrar oss från en alltför detaljerad redogörelse. Det kan måhända också vara af större intresse att dröja en stund vid den *personlighet*, som ännu på andra sidan lifvets middagshöjd förfogat öfver en energi och initiativrikedom, som möjliggjort ett lifsverk sådant som hennes. Hvad var det hos denna kvinna, som gjorde, att hon ännu vid mer än 80 års ålder kunde vara den ledande själen i ett så omfattande socialt arbete, hvad är förklaringen till att hon, ännu tills för några år sedan, utan fonder eller bestämdt understöd* kunnat vara det ekonomiska och moraliska stödet för hundratals beroende varelser?

* Under senaste tiden åtnjöt verket ett större ansåg från Stockholms stad, liksom Iduns första kvinnostipendium utgjorde ett påtagligt erkännande af arbetet.

Har man själf trädt i beröring med Elsa Borg, mött den blick af utpräglad intelligens och strålande godhet, som brann i hennes ögon, och sett den milda värdighet, som präglade hennes väsen, då förefaller det hela kanske mindre underligt, då säger man sig, att kvinnor sådana som hon *måste* segra. Har man hört henne berätta om sitt eget lif, lyssnat till hennes ord af fullkomlig själförgätenhet och gudsförtröstan, så förefaller det helt naturligt, att en sådan tro icke kan komma på skam, att hvar dags behof också hvar dag bli fyllda, att en kärlek, som står i så direkt förbindelse med den eviga kärleken, måste omfatta allt flere föremål och att ålderns och skröplighetens begränsningar endast delvis kunna kufva en så brinnande ande. Gif oss flere sådana personligheter, och vi skola allt framgent bli vittne till sådant, som för det naturliga ögat ter sig som under! Det var något hos Elsa Borg, som kan komma oss att tänka på Fransiskus af Assisi och hans »små spelmän» — samma barnsliga tro, samma glädje i Gud, samma sublimes ringaktning af gods och guld. För sådana naturer tyckas lifsgåtorna lösta i ett enda förklaradt skådande, och fanns det måhända hos Elsa Borg ännu en obesvarad fråga, som kunde oro hennes ande, gåtan om det oförskyllda och gränslösa lidande, som alla kärlekens apostlar möta på sin väg — jag vet ej om den gåtan hade makt att i något ögonblick skymma hennes ålders klara aftonhimmel, men *var* det så, så har »Hvita bergens drottning» nu gått för att hämta svar vid den eviga sannningens källa.

FANNY EKENSTIERNA.

Riksdagsupplösning och kvinnornas rösträttsfråga.

Interpellationen i riksdagen angående riksdagsupplösning och nya val såväl till Första som Andra kammaren är för kvinnornas rösträttsfråga en liten ljusglimt. Interpellationen rörde ju nämligen fordran på en helt ny Första kammare vald efter nya rösträttsystemet redan till 1911 års riksdag.

En ny Första kammare är säkerligen den säkraste, ja kanske enda, möjligheten för kvinnornas rättvisa sak seger. En för kvinnornas rätt vaken minoritet finns ju visserligen i denna kammare redan nu, men det är blott en maktlös minoritet, och det är grundade skäl antaga att en Första kammare, vald efter den nya rösträttsordningens 40-gradiga skala, skall kunna förstärka denna minoritet upp till majoritet.

Ännu en fördelaktig verkan af nya val kan framdragas för vår sak. Första kammaren bör väl också lättare förstås att gifva sig in på att utöka valmännens antal, när den fått pröfva verkningarna af den nya valmanskåren. Proftet, eller ett val efter proportionalism till Andra kammaren och efter 40-gradig skala till den Första, är ju således

också skönt att få undanstökadt ju förr dess bättre. Där-efter kan äfven det motskålet naturligtvis blifva bragt ur världen, att man först måste pröfva, hur det nu antagna förslaget verkar.

Liksom det vid interpellationen som hufvudgrund till nya val 1910 gällde, att den nuvarande riksdagen ej gärna borde sitta kvar längre än nödigt, vald som den är på de röstbestämmelser den själf underkännt, så kan man väl också hoppas af en nyvald riksdag, att den ej håller ännu en gång vill låta sig väljas af endast hälften af rikets medborgare. Mätte därför interpellationen så eftertryckligt af regeringen beaktas, att vi verkligen få nya val 1910 till båda kamrarna!

En föreläsningsturné i Ryssland.

Antagligen ha många af medlemmarna i den Internationella rösträttsalliansen i sina respektive länder företagit föreläsningsturnéer, men troligtvis har ingen därvid fått göra liknande erfarenheter som jag. Jag skall i korthet beskrifva den tur jag för två månader sedan gjorde i Sydryssland, och det kan kanske gifva Er en föreställning om, under hvilka förhållanden vi arbeta här.

För någon tid sedan hade jag mottagit en inbjudning från en kvinnoklubb i Rostoff att föreläsa öfver Tolstoy och Ibsen samt öfver kvinnorörelsen i England. Äfven från tvänne närliggande städer hade samma framställning gjorts genom de därvarande lokalafdelningarne af "Upplysningssällskapet". Min första föreläsning, om "Kvinnan och familjen i Tolstoys diktning", ägde rum i Rostoff utan några missöden. Den nästa, "Kvinnorörelsen i England", som skulle åtföljas af diskussion, aflöpte emellertid icke lika bra. Flere polistjänstemän hade beordrats att närvara för att kontrollera hvad som sades. På tal om England anmärkte jag i förbigående, att allt där är lagenligt ordnad och att polisen i England står betydligt högre än i Ryssland. Mera behöfdes icke. Föreläsningen afbröts visserligen ej, men jag blef anmäld för myndigheterna, hvilket hade till följd att min nästa föreläsning förbjöds, och Rostoffs kvinnoklubb undgick med knapp nöd att blifva upplöst.

En olycka kommer aldrig ensam. Samtidigt med polisförbudet framkom i den reaktionära platstidningen en artikel, där det påstods, att jag icke var den i arbetet för kvinnorörelsen, kända Madame M., utan en bedragerska. Emellertid hade jag ej tid att stanna i Rostoff och taga upp striden med polisen och pressen utan måste fara direkt till Taganrog, där jag skulle föreläsa nästa dag. Jag fann förhållandena där helt annorlunda, myndigheterna voro mycket tillmötesgående, och några polistjänstemän beordrades icke att närvara vid föreläsningarne.

Dagen därpå for jag till Novotcherkask, där jag fann inbjudningskommittén i ett tillstånd af stor oro. Polisförbudet i Rostoff och den reaktionära tidningsartikeln hade gjort djupt intryck på publiken, och ett ännu djupare på

ortens myndigheter. Det hade berättats, att jag blifvit beordrad att lämna Rostoff inom tjugufyra timmar, att jag var en revolutionär, som uppträdde mot den bestående ordningen genom att predika uppror och osedliga läror. Dessa rykten upprörde i hög grad Novotchekask, Donkossackernas hufvudstad, styrd af general-atamanen, den oinskränkte härskaren öfver hela provinsen.

Jag uppmanades af sällskapet, som inbjudit mig, att omedelbart begifva mig till atamanen i hans palats och förklara saken för honom. Detta gjorde jag också. Jag begaf mig till palatset och sade ortens härskare hvem och hvad jag var. Vidare framhöll jag för honom, att min anmärkning om de af lagarne reglerade förhållandena i ett annat land var helt naturlig just i jämförelse med förhållandena i Ryssland, där krigslagen proklamerats. Atamanen hörde uppmärksamt på utan att göra någon invändning, till slut förklarade han, att han skulle själf nästa dag infinna sig på föreläsningen i Officerssällskapet. Det såg ut som om allt skulle ordna sig, men jag kände mig icke dess mindre misströstande. Man hade sagt mig, att kossackerna äro mycket konservativa och synnerligen obildade, det var i själfva verket mycket märkvärdigt, att jag blifvit inbjuden att tala för dem.

Jag beslöt att vara mycket försiktig och att undvika allt, som skulle kunna stöta.

Aldrig har jag haft tillfälle att tala i en så lysande församling af uniformerade generaler och officerare, som den, hvilken infunnit sig den 25 november, då jag föreläste öfver Ibsen i "Officererssällskapet" i Novotchekask. Jag var, som jag redan anmärkt, särdeles försiktig i allt hvad jag sade. Icke dess mindre blefvo atamanen och hans sällskap skandaliserade, och Ibsens anarkistiska idéer och hans framställning af en byråkrats moraliska halt tillskrefvos mig såsom mina personliga åsikter. Den militära delen af publiken förhöll sig fientlig emot mig, hvaremot de civila, mera demokratiska, åhörarne ådagalade sin sympati.

Tre olika städer hade jag besökt, och i hvar och en af dem fann jag skilda uppfattningar och lagar. I Ryssland måste man i själfva verket bereda sig på experiment af alla slag, hvarje provins, hvarje stad styres efter egna bruk och lagar, — och dessa förändras med de respektive administrativa myndigheterna.

Som en ersättning för alla obehagliga erfarenheter hade jag den glädjen att påträffa många socialt intresserade personer som visade mig vänlighet och som hyste sympatier för kvinnornas sak. Det finnes verkligen många, som arbeta för upplysning i vårt land, men de kämpa under de mest ogynnsamma förhållanden. De lokala myndigheterna, hvilka nästan öfverallt äro i hög grad reaktionära, motsätta sig på alla sätt deras fredliga arbete.

ZÉNÉIDE MIROVITCH.

Utlandet.

De preussiska folkskollärarinnorna och den nya löne-regleringen.

Det förslag till reglering af den preussiska folkskolekårens löneförhållanden, hvilket innevarande år

förelagts parlamentet, innebär en väsentlig förbättring af folkskollärarnes löner, då däremot lärarinnornas intressen genom detta förslag illa bevakats. Endast genom energiska offentliga protester har det lyckats lärarinnekåren att få den först föreslagna låga begynnelselönen höjd till 1,300 mark, mot den för lärare fastslagna begynnelselönen af 1,400 Mark. Den hänsyn, som härmed tagits till lärarinnornas förhållanden, blir dock till sina verkningar betydligt reducerad genom bestämmelserna om ålderstilläggen, där man gjort till princip att höja de manliga ålderstilläggen på lärarinnornas bekostnad. Landsföreningen för den preussiska folkskolereformen kämpar i sitt förträffliga organ »Ein Volk, eine Schule» med utomordentlig energi för lärarinnornas sak, men underhuset har redan enstämigt förklarat sig för förslaget i den form, hvori det nu föreligger.

Öfverallt, i olika länder, samma för kvinnorna ofördelaktiga uppfattning af lämpliga löneförhöjningar! Ligger orsaken möjligen i det sakförhållandet, att lärarne genom sin rösträtt och valbarhet kunna utöfva såväl en indirekt som direkt inverkan på representationens åsikter i förekommande fall, då däremot kvinnorna på grund af sin rösträttslöshet icke kunna göra något inflytande gällande till sin förmån.

En permanent internationell kvinnokongress.

I Paris har nyligen, på initiativ af flere kvinnosaks-kvinnor af olika nationalitet, bildats en permanent internationell kvinnokongress, som sammanträder den fjärde fredagen i hvarje månad kl. $\frac{1}{2}$ 8 på kvällen. Samlingslokal är *Cercle du Progrès féminin*, 49 rue Lafitte.

Kongressens syfte är att tjäna som föreningsband mellan olika länders feminister, hvilka vistas i Paris. Meningen är att meddela upplysningar om kvinnorörelsen i olika delar af världen.

Vid den första sammankomsten, som ägde rum den 26 februari, talade Madame Jane Misme om framstegen i den franska kvinnorörelsen. Öfriga föredrag upptogo: Kvinnorna och fredsfrågan, Kvinnan och revolutionen i Persien, Engelska suffragetter, Kvinnorörelsen i Polen, Den allryska kvinnokongressen, Den Tunesiska kvinnan.

Anhållan om medlemskap insändes till *Comité du Congrès Permanent du Féminisme International*, Rédaction de la Française, 49 rue Lafitte, Paris.

Feminister, som utan att vistas i Paris, önska vinna inträde böra adressera sig till M:me I. Orka, 38 rue de Penthièvre.

Franska Nationalförbundet för kvinnans politiska rösträtt.

En förening med ofvanstående namn är i dagarne bildad i Paris på initiativ af kvinnosaksföreningen *La Française*. Förbundet består af olika kvinnoföreningar, ett 10-tal sådana hafva redan inträdt i förbundet, ävensom ett 50-tal personer, som utan att förut hafva tillhört någon särskild grupp, anslutit sig på grund af sympati för förbundets syfte.

Kvinnorna vid de tyska universiteterna.

Den rätt till inskrifning vid samtliga tyska universitet, som sistlidne höst beviljades kvinnorna, har begagnats i stor utsträckning. Mot ett antat af 320 föregående vinter uppvisar innevarande vintertermin 1,077 immatrikulerade åhörarinor vid universiteten. Af dessa studera 400 i Berlin, där ännu förra året kvinnliga studenter icke mottogos. Fördelningen af studentkor på de olika ämnena ställer sig sålunda: 495 filologie och filosofie studeranden, 167 naturvetenskapare, 321 medicinare, 37 i statsvetenskap, 14 juris studeranden, 36 tandläkare, 4 farmaceuter och 3 teologie studeranden.

Mora folkhögskola.

Vid Siljansstranden på en udde, som på moramål benämnes *Skeri-ol* (skär-höjd), ligger omgifven af hvitstammiga björkar den trefliga byggnad, inom hvars murar Mora folkhögskola slagit ned sina bopålar. Framför byggnaden lyser Siljans vida yta, nu på vintern fläckvis glimmande af glansk-is, mot norr ser man Mora köping, där kyrkans torn, det vackra tessinska tornet, och den gamla klockstapeln höja sig öfver de omgivande låga husen; bakom breda sig »mora-slätterna», hvita af snö, och hela horisonten inramas af bergens blå kontur, en sträng, mörk våglinje, käckast och djärfvast i teckningen emot norr och nordväst inåt Elfdalen.

Skolan är helt ny. År 1907 på hösten öppnade den sina portar för det antal af kunskåpslystna unga män och kvinnor, som under den en vinter långa kursen önska inhämta de samhällsnyttiga och omväxlande kunskaper, hvarpå skolprogrammet bjuder.

Fordringarna på eleverna vid inträdet äro endast, att manlig lärjunge bör ha fyllt aderton, kvinnlig sexton år. Dessutom fordras utgångsbetyg från folkskolan. Här är icke meningen att ingå på någon närmare saklig redogörelse för undervisningen, endast att ge en ögonblicksbild af själfva situationen och planen för detta intressanta kulturarbete i en af våra äldsta svenska bygder.

Skolan företer onekligen en sällsynt glad och tilltalande anblick, såväl utifrån som inifrån sedd. Alla rum och salar äro målade i ljusa, glada färger, utsikten från fönsterna är ståtlig och vacker, och inne på skolsalarnas väggar möter man utmärkta konstverk, som lifva arbetsrummens stämning, och ge en prägel af kultur och *velvære* åt hela situationen. Öfver katedern i stora lärosalen hänger ett vinterlandskap af Fjæstad, vid sidan därpå gläds man åt en utomordentlig tafla af Liljefors, en hög, som matar sina ungar; — längre bort en tafla af Tirén: »Vargar, spårande en renhjörd», ett karakteristiskt landskap af Nordström och, *last but not least*, ett själfporträtt af Zorn i moradräkt! Ett helt litet galleri af utmärkta och representativa konstverk, deponerade af skolans beskyddare och välgörare, Anders Zorn.

Trefliga hemslöjdsgardiner hänga ned framför fönsterna och ett godt pianino erbjuder tillfälle till att musicera och ackompanjera den ifrigt bedrifna sången. Innanför den stora salen ligger materialrummet, med kemikalier, écorchéer o. s. v. allt nödvändigt åskådningsmaterial för vissa undervisningsämnen. Där innanför kommer man till den lilla lärosalen, där väggarna prydas af etsningar af Zorn m. fl. jämte landskap af Nordström, och slutligen biblioteket, som upptages af bokhyllor och där åtskilliga tidningar och tidskrifter stå till lärjungarnes förfogande. På

andra sidan om trappuppgången ligger rektorns trefliga och ljusa bostad.

Den rymliga bjälkvinden är helt och hållet fernissad och apterad till gymnastiklokal, där utrymmet tillvaratagits på ett synnerligen praktiskt sätt, så att den utgör en god och tillfredsställande lokal för stärkande kroppsöfningar. Där ifrån leder en liten trappa upp på det platta taket, som är omgifvet af ett räckverk, och hvarifrån man har den härligaste utsikt öfver »allt landet.»

På nedre botten ligger skolköket.

Ljust och luftigt, exemplariskt rent och väl hållet, förestås det under den sex månaders långa kursen af Zorns syster, Mejt Skeri, som omgifven af sina tolf elever, hvaraf fyra extra, leder det hela med mycken praktisk insikt och lugn energi. Det skulle icke förvåna mig, om ungdomarna ogärna, när våren kom, lämnade det trefliga köket med sitt ljusa, inbjudande anrättningsrum och sin glada, vackra matsal.

Äfven det sistnämnda rummet, matsalen, där dagligen de mellan trettio och fyrtio skoleleverna intaga sin middag, är ett vackert rum i all sin enkelhet. Den gröna väggen lifvas af två verkligt goda, italienska renässanstafior, deponerade af Zorn, och detta icke ringa *plus* bidrar att i högsta grad stämma den soliga salen nästan förnämt. De gamla tennstopen, som pryda de tre långborden, äro alltid fulla af friskt grönt, och maten, huru enkel den är, — de dagliga kostnaderna få icke öfverstiga ett visst maximum, — är välsmakande och god och trefligt serverad af några af de unga kullorna, som under sin skolkökskurs bära en nått och klädsam »köksuniform», hvitt förkläde och en vit klut, toppigt knuten. För att de kvinnliga medlemmarna under skolårets gång skola hinna genomgå de tre olika kurser, som undervisningen innefattar, den teoretiska och den praktiska, hvilken senare består af två kurser, skolköket och väfskolan, ha de uppdelats på tre lag och ägna halfva dagen åt teoretiska och halfva dagen åt praktiska göromål, hvarvid de olika lagen efter vissa månader »cirkulera» vidare för att bereda tillfälle åt det nästa att få delaktighet af samma kurs. Skolkökets kurs utgör för hvarje lag två månader, väfskolans räknar fyra.

På nedre botten inhyses därjämte ännu småskolan för Utmelands by, men man har förhoppning om att inom en ej allt för aflägsen framtid få komma i besittning äfven af dess lokaler för att få väfskolan utflyttad under samma tak. Ännu har väfskolan sin existens inom själfva köpingen, hvilket erbjuder vissa olägenheter. Fröken Beda Larsson förestår den hemslöjds kurs, som utgör en del af folkhögskolans kvinnliga undervisning.

Om hemslöjden i Mora har jag haft tillfälle att yttra mig i en föregående uppsats i Dagny, hvarför jag ej denna gång vill uppehålla mig därvid. Emellertid vill jag endast tillägga, att min respekt för de ledande elementen äfven inom denna gren af »upplysningen» ytterligare ökats genom att på nära håll mera ingående få se och bedöma den kärleksfulla energi och det käckta fålamod, som fordras för att arbetet äfven på detta område skall resultera i någon nämnvärd landvinning. Men att man redan skönjer tydliga spår af stegradt intresse för och utveckling i färgbegrepp och teknik är otvifvelaktigt.

Den manliga afdelningen ägnar sig så godt som uteslutande åt teoretiska studier, men är med detta år ett försök infördt att låta hela lördagen upptaga trä- och järnslöjd, och hoppas man, att förslaget skall röna sympati hos eleverna och ge önskad resultat.

För öfrigt är skolundervisningen förlagd mellan kl. 8,15 på morgonen till kl. 6 på eftermiddagen med en och en half timmes middagsrast midt på dagen. Inga egentliga läxor förekomma annat än uppsats-skrifningar i svenska o. s. v. Vid afgangen utfärdas inga betyg, endast ett intyg att vederbörande deltagit i kurserna, — om ett sådant begäres. En gång i veckan förekommer diskussion öfver något af eleverna. själfva valdt ämne; en nyttig och god öfning för de unga att vänja sig att yttra sig fritt och logiskt i fleras närvaro, med andra ord, vänja sig att höra sin egen röst, hvilket brukar utgöra en svår stötesten för de flesta.

I samband med samhällsläran anordnas slutligen kommunalstämmor, där äfvenledes eleverna få tillfälle att yttra sig i olika ämnen och klargöra sina begrepp i tydligt uttalade åsikter.

Teckning hör äfven till studierna, och i detta ämne meddelas undervisning af ingen mer eller mindre än Anders Zorn själf.

Som rektor för skolan fungerar herr J. Romson, själf infödd dalkarl, ung, energisk och djupt intresserad af sin onekligen maktpåliggande uppgift. Herr Söderholm, (agronom), undervisar i landbrukslära och husdjursskötsel, herr Nordenson (veterinär) i kemi och fysik, herr Hedlund, skogvaktare i länets skogsvårdsstyrelse, håller periodiska föredrag i skogsskötsel, företar exkursioner med eleverna etc.; samt slutligen finnes äfven en lärare i enkelt landtmäteri och konstruktionsritning för den manliga afdelningen. Hela skolkursen omfattar, som redan nämnts, sex månader, från oktober till maj; då lärjungarne hemförlovas till de olika byar och socknar, hvarifrån de vallfärdad till det lilla upplysningscentrum vid Siljansstranden, där de tillbragt vintermånaderna.

Skolan har tillkommit främst genom intresse från Öfre Dalarnes folkhögskola, hvars bidrag utgöres af medlemmarnas årsavgifter. Som »grundplåt» har Anders Zorn skänkt 20,000 kronor. Statsbidraget utgöres af 4,000 kronor. Landstingsbidrag till samma belopp. Kommunalbidrag utgår i form af fria lokaler i egendomen

Skeri-ol. Afgiften för hvarje lärjunge för hela kursen utgöres af 25 kronor.

Bland skolstyrelsens medlemmar vill jag särskildt nämna den enda kvinnliga, fru Emma Zorn, som med sitt förstående och värmande intresse, sina många kloka initiativ och sin sundt kulturella och klarsynta personlighet utgör ett värdefullt för att icke säga oundgängligt stöd för det hela.

När man går igenom denna tilltalande och glada, enkelt men konstnärligt utstyrda lärolokal, ser de ljusa, soliga salarna, den vackra utsikten, den unga rektorns vänliga ansikte, de beskäftiga kullorna nere i skolköket och utanför gårdens hägnande björkar, skymtar den vida slätten och de blå bergen, får man ovillkorligen den känslan, att här måtte det dock vara den bildningssökande ungdomen »godt att vara.» Här kunna de känna sig i ett hem, där man önskar bereda dem till goda och nyttiga samhällsmedlemmar med en sund, ljus syn på lifvet, ett hem, där arbetet omväxlar med uppfriskande kroppsöfningar och glada lekar och som de kunna lämna, starkare och bättre rustade för den mötande framtiden.

På det stora hela är nog också denna känsla den förhärskande. Det är väl icke blott ett tomt vitsord vi svenskar ha om oss att vara ett vaket, kulturbegärligt folk, med håg och anlag ofta öfver de vanliga måtten. Hvad dalafolket beträffar har ju denna uppfattning — om svenskarnes särställning och deras särställning inom Sverige, — häfdats genom seklen ända därhän att hardt när antaga formen af ett axiom, — som dock, om man noga och opartiskt granskar förhållandena i sömmarna, icke alltid visar sig hålla streck.

Här finnes nog likaväl som i Sveriges andra bygder — kanske ännu starkare accentueradt här än annorstädes, just emedan kynnet här uppe i allt äger starkare accenter — många karga viljor, många strida, frostbitna sinnen, där snön så att säga ligger högt ännu och hvilka måste töa upp för att bli mottagliga för de nya kulturkrafterna, liksom kälén måste gå ur jorden, innan den kan bära grodd och gröda. Energi kan ibland vara farligt närbesläktad med »envetenhet», det stoiska sinnet kan slå öfver i hårdhet, kärleken till seklers traditioner urarta i blind konventionalism, stoltheten i själfbelåtenhet — denna för en sund och fri utveckling kanske mest hämmande af alla egenskaper.

Dessa tankar stå för mig, medan jag vandrar tillbaka från folkhögskolan öfver den vida, frusna slätten och tar vägen utefter sjön in mot Mora.

Då, nära järnvägen, just där jag skall svänga upp på gatan, som leder mot kyrkan, reser sig en silhuett mot den bleka vinterluften. Jag känner den väl. Det är en ung man i moradräkt med bart, tillbakalutadt hufvud; i ena handen kramar han sin mössa, medan den andra gör en nästan krampaktig gest af intesiv, öfvertygande patos. Munnen är lidande,

HENRIK GAHNS
Pimpstens-Tvål

*Gör grof hud
len och mjuk.*

**Genom behandling
därmed försvinna
pormaskar o. d.**

ögonen halft slutna. På hans axlar ligger snö, och det halflånga håret tycks fladdra i den stickande blåsten. Det är Zorns Gustaf Vasa-staty.

Ju längre jag står och ser på honom, dess mäktigare tycks han växa mot himlen. Det är hjälten och genombrottsmannen i det ögonblick då han, lidande och stridande, söker öfvertygas sitt sega, tunga folk, att han vill leda dem till seger och lycka. Skall det förstå och följa honom eller icke? — —

De stora hjältarna äro döda, men folket bär dem ännu med sig i ett ofta uppkonstrueradt, traditionellt ljus, där det icke är någon lätt sak att bryta in med en ny, obekant bild, som kommer deras nedärfda begrepp att rubbas. Ty folklynnnet är nog det samma nu, som då Gustaf Vasa stod där lefvande på samma plats, där han nu står i brons, och tiggde dem om att gå med. De måste ha tid på sig, grundlig tid. Och deras gamla traditioner äro i många punkter tyranner, som icke gärna tillåta något jämkande.

Medan jag står där, faller mig i sinnet några karakteristiska ord, som en gammal dalkarl hördes

yttra om statyn, då han stod och såg på den en dag, sedan den nyligen blifvit aftäckt.

Han gjorde tydligen en kraftansträngning för att reda sina begrepp och få denna unga, förtviflade man att stämma samman med och i hans föreställning omformas till den Gustaf Vasa han känt af gammal tradition.

»Ja si,» utbrast han slutligen, »han *ä'* så ung, för han *var* så ung, si, — och han *ä'* så ledsen, — för han *var* så ledsen, si; för att han kunde inte få dom med sig, — för att han hade dom allihop emot sig, si!»

Det nya folkkulturella sträfvändet, som nu fyller så många varmhjärtade, intresserade och vakna sinnen uppe i Dalarna, har ju visserligen icke så heroiska mål att kämpa för som våra döda hjältar, men det är ju, om man så vill, ett slags andligt befrielseverk, och det ligger äfven vid detta arbete stor vikt uppå, att de friska, inbrytande krafterna icke »har dom emot sig,» utan att de kunna »få dom med sig — allihop!»

ELLEN LUNDBERG, F. NYBLOM.

Jeanne d'Arc — en kvinnlig riddare.

Af SIGRID PLATEN.

(Forts. fr. föreg. nummer.)

I början af maj hade man ändtligen uppsatt en anklagelseakt på sjuttio hufvudpunkter, hvilken sedan den i sin helhet förelästs för den anklagade, sammanträngdes till tolf artiklar. På utsatt dag, sedan alla formaliteter iakttagits, fördes nu den styfsinta »trollpackan» att från höjden af en schavott offentligen varnas genom en predikan, som gick ut på, att hon borde förneka hela sitt föregående lif och ångerfullt underkasta sig den ofelbara kyrkans dom. Med andra ord, hon skulle underteckna en förklaring, att hennes helgon och syner voro ett bedrägeri och hon själf en bedragerska, med fara att eljest blifva bränd på stället. Gick hon in härpå, skulle hon slippa undan med lifstidsfängelse på vatten och bröd, och kyrkan skulle åter antaga sig sin förlorade dotter.

Nu inträffade det oväntade, att Jeanne, som hittills aldrig vacklat, sannolikt utmattad af fängelselifvet och de ständiga förhören, öfverväldigad af rent fysisk skräck för den annalkande döden, förklarade sig villig att »förneka sig själf» samt verkligen ritade sitt bomärke under det på förhand uppsatta dokumentet.

Var det underligt? Hon var tjugo år. Det var första gången efter långa månaders fängelselifv, som hon under flera timmar fritt inandades vårens alla balsamiska dofter och lifsförnyande luft. Den späda grönskan lyste i all sin fågring, och fåglar

jublade i den närbelägna kyrkogården. En varm våg af hennes unga blod steg upp och protesterade mot förintelsen. Kosta hvad det ville, hon måste vinna tid. Tiden har tusen möjligheter på hand. För första gången triumferade kroppen, hennes själ var visst i den stunden långt borta.

Med denna handling hade hon hoppats blifva öfverantvarad åt kyrkans män och sålunda slippa ur sina dödsfiender engelsmännens våld. Men djupt besviken fördes hon under den på hennes ögonblickliga afrättning lika besvikna mängdens förbittrade knot tillbaka till det gamla fängelset. Brutet och fogligt som aldrig förr, lät hon här raka sitt hufvud och iföra sig kvinnokläder.

Redan trenne dagar därefter hade hon dock återtagit mansdräkten och därmed sin ståndaktighet. Hon bekände, att hon endast af fruktan för elden undertecknat dokumentet samt vidhöll allt hvad hon förut sagt, tilläggande att hon lidit mycken förebråelse af sina helgonröster för sin feghet och att hon nu hellre med ens ville lida sitt straff genom döden än försmäkta längre i fängelse. »Om jag sade, att Gud icke sändt mig, skulle jag bli fördömd. Sanningen är, att det är Gud, som sändt mig.»

Med denna öppna förklaring hade den olyckliga i domarnas ögon fällt sin egen dom till deras tydliga lättnad. De hade endast väntat på en gyn-

sam anledning att tillfredsställa de öfver uppskofvet högst förbittrade engelsmännen. Då man vet, att hennes död var en på förhand gifven sak, har man i själfva verket svårt att förstå den plågsamma komedin med den s. k. afsvarjningsakten. Möjligen ha domarna därmed velat gifva ett sken af rättvisa åt sin rättegång.

Ingen skulle kunna säga, att kyrkan icke visat mildhet, men nu hade Jungfrun blifvit en uppenbar affälling och menedare. Som en alldeles oförskylld nåd tillstodde man henne dock en sista bikt, och med heta tårar och brinnande andakt mottog Jeanne den så länge åtrådade heliga hostian. Vid underrettelsen om den förfärliga död hon samma dag skulle lida, utbrast hon i hejdlös förtviflan. »Heller ville jag bli sju gånger halshuggen än att på detta grymma, förskräckliga sätt brännas och upplösas till aska», klagade hon. Och hon, som redan förut inför sina oblidkeliga domare förgäfves appellerat till påfven, appellerade nu till Gud den högste för all den orättvisa man lät henne vederfaras.

Genom att så ofta upprepa för henne, att hennes röster voro falska, hade man nu i sista stund lyckats bringa henne att tvifla på dem, så mycket lättare som dessa nu i det afgörande ögonblicket alldeles sveko henne. Allt var tyst inom henne under lifvets sista förrinnande minuter, och hon kände sig i en svag stund så öfvergifven af Gud och människor, att hon med fasa utbrast: »hvar skall jag väl vara denna afton?» Men då hennes biktader gemälde: »sätter ni då intet hopp till er frälsare?», höjde sig hennes brutna ande åter i det segervissa svaret: »jo, med Guds hjälp skall jag vara i paradiset.» Hela den långa, lurande rättegången med den därpå följande skenfagra offentliga varningen pro forma hade varit som kattens grymma lek med sitt säkra offer. Upprörande grymt äfven för denna barbariska tids uppfattning blef också detta unga människobarns slut. Det berättas att själfva den förhärdade bödeln, till hvars nära nog dagliga yrke häxbålens antändande hörde, skall ha gripits af samvetsqual vid åsynen af de långsamma marter det på särskild befallning högt byggda bålet beredde det arma offret.

Med mod, ståndaktighet och ett himmelskt lugn gick Jeanne d'Arc d. 31 maj 1431 sin sista gång mot döden. Krönt med en pappersmitra, bärande orden: affälling, afgudadyrkerska, kätterska, menederska, liknade hon likväl så föga den farliga häxa hopen gått ut för att se brännas, att den långa inskriptionen på pålen i bålets midt var väl behöflig för att öfvertyga hvarje tviflande om denna ungmös afgrundsursprung. Kyrkans män hade själfva anbragt den, och kyrkan förklarade henne där vara en häxa, en spåkvinna, en gudsbespotterska, en djäfulstillbedjerska och försäkrade, att hon var en elak, utsväfvande, kättersk, affällig och förmäten folkförlederska. Vore hon icke saker till döden för endast en enda af tillvitelserna i detta långa syndaregister? Man

hade god tid att betrakta den med bojor belagda fången, bevakad af engelska soldater, och att förkorsa sig öfver den oskuldens förklädnad djäfulven förstår att förlåna sina redskap. Ty ännu i bålets åsyn var Jeanne dömd att åhöra en lång predikan. Ehuru hon tycktes lyssna, försjunknen i tankar, är det icke troligt, att mycket af den andliges tal nådde hennes öron. Måhända bar den ljumma sommarvinden bud till henne från hennes barndoms fredliga dal, måhända återupplefde hon under några korta minuter hela sitt underfulla hjältelig och smakade hela bitterheten af att det så tvärt skulle afhuggas, innan hon ännu fått fullfölja sin mission. Eller var det icke sannolikt, att hon, samlad i inre bön, redan kände en försmak af paradiset, eftersom hon i en efter prästens tal med hög röst framsagd sista bön, fann så rörande ödmjuka och upplyftande uttryck, att flera af de närvarande, bland dem hennes oförsonligaste domare, fällde tårar därvid. Som en sista tröst begärde hon därpå ett krucifix från den närbelägna kyrkan. Medan man hämtade det, bröt en engelsk soldat af en käpp och sammanfogade därpå ett kors, hvilket han troligen på spe räckte henne. Men med innerlig fromhet kysste hon detta enkla kors och tryckte det mot sitt bröst, under det hon fastbands vid bålet. Redan slickade grymma lågor hennes unga lemmar, då hon hade sinnesnärvaro nog att genom sin varning rädda lifvet på den fromme munk, som stående på en stege höll krucifixet framför hennes ögon utan att akta på elden. Efter dessa sista själförgåtande ord hördes blott enstaka jämmerrop, och med frälsarenamnet på sina läppar utandades hon, som blifvit kallad »Frankrikes räddarinna», sin sista suck. Bland bränderna fanns efteråt hennes hjärta, helt och orördt af flammorna, detta hjärta, som i lifvet klappat så oförskräckt och brunnit så varmt som ingen annans för fosterlandet, kastades med hennes aska i Seinefloden. Aldrig kunde hvad som återstod af denna eldsjäl's dödliga hölje ha funnit ett varaktigare, värdigare mausoleum än floden, som flyter genom hjärtpunkten af det land, åt hvilket hon vigde hela sitt korta, unga lif.

* * *

»Hvilken skada», utropar i nyare tid en hennes landsman — »aldrig har Frankrike blifvit i så rätt tid och så lyckligt hulpet som af denna jungfru, men aldrig har en kvinnas minne blifvit så varställdt som hennes!»

Redan tjugo år efter Jeanne d'Arcs död hade alla hennes profetior gått i uppfyllelse. Engelsmännen voro helt fördrifna ur landet, och konung Karl, försonad med hertigen af Bourgogne, var nu i okvald besittning af sitt genom fredens välsigneise åter uppbloomstrande rike. För att rentvå sig själf snarare än jungfruns minne, fann han då tiden vara inne att föranstalta om en revision af den olagliga häxprocessen i Rouen. Ett flertal vittnen inkallades och

lika lätt som det tjugofem år tidigare varit att fälla den olyckliga unga martyren, lika lätt gick det nu, att på konungens maktbud få domen annullerad, så mycket mer som de hätskaste domarna gått ur tiden och den engelske dödsfienden icke längre hade något intresse af att blanda sig i saken. Fyra år senare skattade äfven Karl den VII af Valois åt förgängelsen, dit hans minne väl ock ohjälpligt skulle gått utan den märkliga Jungfruns ingrepp i hans lefnad.

Länge föremål för gudlös bespottelse, har Jeanne d'Arcs namn efter femhundra år återfått något af sin forna glans. Att med sin kvinnliga entusiasm på nytt ha tändt sitt folks handlingsmod, det är hennes odödliga bragd. Villigt böjer sig därför Frankrike den dag som är för Jungfrun af Orléans, som starkare än sin tids män, förmådde åter upplyfta och segerrikt frambära den franska nationalitetens vacklande standar.

Pristäflan om rösträttsflygblad.

På Landsföreningens för kvinnans politiska rösträtt årsmöte i Örebro utgjordes ett af de viktigaste öfverläggningsämnen af frågan hur den kvinnliga rösträttsrörelsen bäst kan utbredas bland allmogens kvinnor. På förslag af Centralstyrelsens verkställande utskott beslöts, att Landsföreningen skulle utlysa en pristäflan för åstadkommande af ett kortfattadt, i populär stil hållet flygblad, som vore särskildt lämpligt för massspridning bland allmogekvinnorna. Angående pristäflingen, som utlysts i cirkulär till Centralstyrelsens medlemmar, meddelas följande:

Flygbladet, hvilket skall utgifvas i oktavformat, får icke öfverstiga fyra trycksidor och bör innehålla den kvinnliga rösträttsfrågans elementära grunder, uttryckt i enkel och lättfattlig form. Uppställning i form af frågor och svar får gärna användas. Täflingsskrifterna, hvilka skola vara åtföljda af förseglad namnsedel, skola vara insända till Centralstyrelsens verkställande utskott, adr. 46 Karlavägen, Stockholm, före april månads utgång för vidare befordran till prisnämnden, som består af ordföranden i Kumla F. K. P. R. fröken Kerstin Andersson, ordföranden i Mariestad fru Andriette Florén och ordföranden i Strängnäs fru Augusta Widebeck. Angående prisens antal och storlek komma meddelanden härom att lämnas, så snart ske kan. De som vilja uppmuntra pristäflingen genom att bidraga till teckningen af pris, anmodas vända sig till Landsföreningens v. skattmästare, adr. Stockholm 3, eller till Landsföreningens sekreterare, 46 Karlavägen, Stockholm, före mars månads utgång. Ett belopp af 50 kr. har redan lämnats för ändamålet.

Notiser.

Kvinnorösträtten och socialdemokratins framgångar. Under denna rubrik lämnar Arvid Neovius i sista häftet af Nutid resultatet af en statistisk undersökning, af

hvilken framgår, i öfverensstämmelse med den i Dagny tidigare publicerade artikeln »Kvinnornas rösträtt och landtdagen i Finland» af fröken Helena Westermarck, att visserligen ett beroende kan förefinnas mellan kvinnorösträtten och antalet socialistiska röster, men att detta beroende är alldeles motsatt det, som antagits af professor Fahlbeck i Statsvetenskaplig tidskrift. Det af honom drifna påståendet, att kvinnorna skulle öfvervägande rösta på socialister synes tvärtom motsägas af erfarenheten i Finland, så tillvida att det enda statistiska material, som för närvarande därifrån kan presteras, bestämdt vittnar mot detta antagande.

Kvinnligt folkskoleseminarium. Domkapitlet i Göteborg har tillstyrkt den af styrelsen för aktiebolaget Sigrud Rudebecks skola gjorda framställningen om att i Göteborg få upprätta ett kvinnligt folkskoleseminarium.

Kvinnliga instruktörer. Arméförvaltningen har på ansökan af chefen för tredje arméfördelningen medgifvit, att vid hvart och ett af Västgöta, Skaraborgs, Älfsborgs och Bohusläns regementen får från och med innevarande års vapenöfningar anställas en kokerska med skyldighet för henne att bl. a. undervisa manskapet i tillredandet af proviant.

Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm hade med anledning af de innevarande års riksdag beslutade grundlagsändringarne, hvilka direkt beröra kvinnorna, anordnat ett offentligt möte sistlidne tisdag, hvarvid fröken Anna Whitlock talade öfver »Kvinnans komunal valbarhet», fröken M. Staël von Holstein öfver »Historik af kommunallagarne» och doktor Lydia Wahlström »Om kvinnors tillträde till vissa statstjänster». Vi återkomma i nästa nummer med referat af föredragen.

På inbjudan af Sollentuna härads vänsterförening höll fröken Anna Ljungberg vid sistlidne söndags möte i Sundbyberg ett föredrag öfver den kvinnliga rösträttsrörelsen. Riksdagsman Hagberg talade vid samma möte om »Folkmakt och herremakt».

Öfver ämnet »Kvinnans politiska rösträtt» har i Malfors föredrag hållits af ordf. i Linköpingsföreningen för kvinnans politiska rösträtt fröken J. Wallerstedt. Den rätt talrika publiken, cirka 150 personer, åhörde med lifligt intresse det intressanta och sakrika föredraget.

Ett mindre antal medlemmar i Linköpingsföreningen för F. K. P. R. finnes förut på platsen, och det är att hoppas att efter detta föredrag medlemsantalet kommer att ökas.

Stockholms allmänna kvinnoklubb, som är ansluten till Stockholms arbetarekommun, har beslutit att vid det stundande valet af kommunstyrelse föra fram en kvinnlig kandidat.

Föreningsmeddelanden.

Linköpingsföreningen för kvinnans politiska rösträtt har afhållit årsmöte under ordförandeskap af fröken Jenny Wallerstedt.

Föreningens verksamhet har under det gångna året omfattat föredrag, diskussionsmöten, delaktighet genom ombud i opinionsmöten, upplysningskurs i statskunskap med föreläsning af d:r B. Gezelius, hvilken senare bevistades af 350 personer. För en fortsättning af sociala kurser har föreningen ingått till Linköpings nybildade kommunalförening med förslag om samarbete. I samråd med länets öfriga rösträttsföreningar har Östergötlands länsförbund kommit till stånd med ombud i Norrköping, Linköping, Söderköping och Kisa.

Medlemmarnes antal hade under året minskats från 138 till 123, men i år ökats till 143. Inkomsterna hade varit kr. 212:53 och utgifterna kr. 171:52. Ansvarsfrihet beviljades.

Efter årsredogörelsen hölls af fröken Signe Lagerlöw ett kortare föredrag om de vinster, som genom grundlagsförändringarna kommit kvinnan till del och hvarigenom hon nu, med undantag af uppdrag till landstingsman, blifvit kommunalt jämnställd med mannen samt utvidgat sin rätt att bekläda vissa offentliga statstjänster.

Slutligen lämnades af fröken Wallerstedt en intressant redogörelse för Örebromötet.

Efter mötet samlades medlemmarna till en enklare kollation.

Fredrika Bremer-Förbundskretsen Malmö—Lund med omnejd höll den 25 dennes årsmöte i Lund under ordförandeskap af fröken Ebba Lindencrona.

Af årsberättelsen, som sedermera tillsammans med förbundets årsberättelse i sin helhet kommer att tillställas medlemmarne, framgick att arbetet fortgått efter samma plan som förut, upplysande föredrag ha hållits, hvilka, där så kunnat ske, åtföljts af praktiska resultat. Förbundskretsen har f. n. 9 kommittéer i arbete för att vidare utreda eller praktiskt utföra kretsen förelagda uppgifter. Medlemmarnes antal är 501. Inkomster och utgifter balansera på en summa af kr. 2,475:88.

Sedan decharge beviljats, företogs val af styrelse, hvarvid de styrelseledamöter och suppleanter, som voro i tur att afgå, återvaldes med undantag af fru Olga Holm, som afflyttat från orten. Styrelsen består nu af fröken Anna Eurenus, fröken Lina Gren, drätselkamrerare L. Kleberg, fröken Ebba Lindencrona, fröken Anna Nilsson, fru Anna Söderström, pastor A. Wirén, adjunkt G. Blidberg, fru Anna Lewenhagen, fröken Elna Persson, auditör T. Ugglå, fru Hélène Velinder, fru Tilly Hallgren och fru M. Holmström-Ingers. Suppleanter äro doktor Sofia Holmgren, sekreterare G. Leufvén, fru Edla af Klercker, fröken Maja Beijer, fru Eva Thunberg och fru Signe Ehle. Till revisorer återvaldes fru Siri Larsson och v. härads höfding Ch. Hommerberg med fröken Hilma Barkman och polismästare G. Hårleman som suppleanter. Valet af kretsens representanter bordlades.

Efter förhandlingarna höll rektor P. Hj. Söderbaum ett med stort intresse åhördt föredrag om föreningar af svenskar i utlandet och om hvad som i öfrigt åtgöres för bevarandet af svenskheten hos i utlandet bosatta landsmän. Han meddelade äfven, att de hem i Sverige, som eventuellt skulle vilja mottaga — några veckor under sommaren — i Tyskland boende svenska barn, kunde hänvända sig till pastor G. Helander, Berlin—Friedenau. Rektor Söderbaum, adress Malmö, vore äfven villig lämna upplysningar i öfrigt rörande denna gren af fosterländskt arbete. Supé och samkväm med sång avslutade mötet.

Strengnåskretsen af Fredrika Bremerförbundet höll den 26 februari årsmöte.

Ordföranden, fru E. v. Engeström, öppnade förhandlingarna med ett hälsningstal, i hvilket hon redogjorde för arbetet under det gångna året.

Kretsen, som hade bildats efter ett föredrag af fröken Silow hösten 1907, höll nu sitt andra årsmöte. Kretsen hade under detta sitt första år visat sig synnerligen verksam och lifskraftig och dess sträfvanden hade krönts med framgång.

Redan första gången kretsens medlemmar samlades till överläggning enades man om att söka bilda ett nytt stipendium för Södermanlands län å 5,000 kr. samt att arbeta för inrättandet af ett skolkök inom Strengnäs stad.

Genom styrelsens försorg utfärdades för förstnämnda ändamål upprop i länets alla tidningar och utsändes teckningslistor. På dessa senare hade tills dato influtit 2,868 kronor. Emellertid torde ett ambulatoriskt skolkök komma att ordnas under sommarferierna detta år genom samarbete emellan Fr. Br.-kretsen, hushållningssällskapet och skolrådet.

Äfven detta beror dock på en lokalfråga.

Års- och revisionsberättelsen upplästes. Lokalmedlemmarnas antal utgjorde 72, förbundsmedlemmarnas 6. Inkomsterna under året stego till 104 kr. och kassabehållningen var vid årsskiftet kr. 61:46.

Den förutvarande styrelsen återvaldes med undantag af från staden redan afflyttade fru v. Engeström och under närmaste framtiden likaledes afflyttande fru A. Sohlberg. Styrelsen utgöres sålunda af fru H. Kantow, fru E. Philipson och fru Rundeberg samt fröknarna Eva Sack och E. Rydberg. Suppleanter blefvo fru E. Mannerstråle och fru Queckfeldt. Till revisorer utsågos biskopinnan Strömberg och fru Charlotte Fehr. Till hedersledamot af kretsen valdes med acklammation, enhälligt, fru E. von Engeström.

Till ombud vid Fr. Br.-förbundskretsarnas årsmöte Linköping valdes borgmästarinnan Wernstedt.

Efter mötets slut vidtog ett angenämt samkväm.

F. K. P. R. i Eskilstuna, afhöll fredagen den 26 febr. sitt första årsmöte. Af den därvid föredragna styrelseberättelsen framgick att medlemsantalet vid årets slut var 64. Under året hafva hållits tre offentliga föredrag, hvarvid som talarinnor uppträdde fru Maja Strandberg, Vesterås, fru Anna Palme-Dutt, England, samt fröken Anna Kleman, Stockholm. Revisionsberättelsen föredrogs och godkändes. Åtskilliga beslut rörande ändring af stadgarna fattades.

Vid val af styrelse utsågos: till ordförande doktorinnan Emma Robbert, omvald, till vice ordf. fru Laura Ekman, omvald, sekr. fröken Hilda Holm, omvald, kassaförvaltare fru Augusta Landén, nyvald, vice sekr. tandläkaren Karin Melén, nyvald. Suppleanter fruarna Elin Svensson, Alma Johansson och A. Adamsson. Revisorer blefvo fröken Elin Hägg och doktorinnan Nina Blom med fröknarna Greta Lybeck och Maria Jonsson som suppleanter. Beslöts att anordna en studiecirkel, hvilken skulle sammanträda hvarannan måndag.

Söndagen den 7 mars anordnar föreningen offentligt möte, hvarvid föredrag kommer att hållas af fröken Mathilda Staël von Hollstein öfver ämnet: Kvinnans kommunala valbarhet.

Norrköpings F. K. P. R. hade förra lördagen ett talrikt besökt möte, hvarvid d:r Romanus-Alfvén höll ett föredrag öfver »Hemmets hygien.» Det lärorika föredraget mottogs med lifligt bifall; efter detsamma var ett samkväm anordnad, hvilket präglades af den angenämaste stämning.

Malmö kvinnliga öfningsklubb No 1 har utsändt sin årsberättelse för 1907—1908. Föreningen, hvars uppgift är att väcka kvinnornas sociala intresse, bereda medlemmarna öfning i diskussion samt vänja dem vid brukliga parlamentariska former konstituerades den 4 maj 1907. Från september 1907 till och med maj 1908 har ett möte hållits hvarje månad, då föredrag och diskussioner anordnats. Föreningens styrelse är: fröknarne Anna Nilsson, Anna Kockum, Eva Lindencrona, fruarna Paula Hellsten och Lisa Thomée; suppleanter: fruarna Martina Wirén och Lisa Ljungquist.

Köp Schweizer Siden!

Begär prof på våra nyheter för våren och sommaren till klädningar och blusar: Ottoman, Liberty, Cotelé, Crêpe de Chine, Louisine, Taffetas, Mouseline, 120 cm. bredt, från 95 öre metern, i svart, vitt, enfärgadt och kulört, äfvensom broderade blusar och klädningar i batist, ylle, lärft och siden.

Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger direkt till privatpersoner, porto- och tullfritt till bostaden..

Schweizer & Co., Luzern S 5 (Schweiz)

Sidentygs-Export — Kungl. Hoflev.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädpris är kr. 4:50 för $\frac{1}{2}$, 2:50 för $\frac{1}{4}$ och 1:25 för $\frac{1}{8}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat minst 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) **Antingen:** Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men alltid minst 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder alla beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) **Eller:** Man prenumererar å närmaste postkontor (ej annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sänder samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller 7½ öre pr mm.)

En ung flicka af god familj med fast anställning. önskar eftermiddagsarbete några dagar i veckan, antingen renskrifning, läxläsning e. d. Svar till "E. K." 1909" p. r. Postkontoret Riddaregatan.

24-årig skånska önskar plats i bättre familj att deltaga i hushållsgöromål. Är kunnig i finare handarbeten och llnnesömnad. På lön fästes ej afseende blott ett vänligt bemötande samt anses som medlem af familjen. Svar till "Skånska", Helsingborg p. r.

22-årig flicka önskar nu genast plats i fam., kunnig i musik och kontorsgöromål, van att undervisa barn. Svar till "22 år, energisk 09", under adr. S. Gumælii Annonseb., Sthlm.

Rösträttslitteratur:

Skrifter utgifna af Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt:

- N:o I, Till regeringen från svenska kvinnor ingifna skrivelser i Rösträttsfrågan 1905—1906..... —: 50
 " II, Gustaf A. Aldén: Hvilka svenska kvinnor äga kommunal rösträtt? (pr 1,000 ex.) 6:—
 " III, Mathilda Staël von Holsteiri: Målsmanskapet och kvinnans ställning inom äktenskapet enligt gällande svensk rätt —: 50
 " IV, Anna B. Wicksell: Om kommunal rösträtt för gifta kvinnor —: 10
 Ann Margret Holmgren: Strödda intryck från den Internationella kvinnorösträttskongressen i Köpenhamn..... —: 10

Föreningens för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm flygblad:

- N:o 1, Natanael Beskow: Till frågan om kvinnans politiska rösträtt —: 05
 " 2, Anna Whitlock: Bör den svenska kvinnan erhålla politisk rösträtt? —: 10
 " 3, Hilma Borelius: Hvarför är motståndet mot kvinnans politiska rösträtt oberättigadt? —: 10
 " 4, Lydia Wahlström: Principerna för kvinnans rösträtt —: 10
 " 5, Anna Whitlock: Hur bör den svenska kvinnan bereda sig för den politiska rösträtten? —: 05
 " 6, Lydia Wahlström: Lärdomar af den kvinnliga rösträttsrörelsen —: 10
 " 7, Några manliga inlägg i den kvinnliga rösträttsfrågan ... —: 15
 " 8, Lydia Wahlström: Högerkvinnorna och den nuvarande situationen —: 05

Minneslista —: 05

Georg Stjernstedt: Den svenska kvinnans rättsliga ställning..... (—: 75) —: 60

Gustaf A. Aldén: Svenska kvinnans kommunala rättigheter och skyldigheter —: 10

Lydia Wahlström: Den svenska kvinnorörelsen —: 45

Ragnhild Modin: Bröllopet på Ensillre —: 25

Hilda Sachs: Kvinnornas rösträtt. Svar till herr Adolf Hallgren —: 25

Anna Kleman: Kvinnans medborgarrätt —: 25

Karl M. Lind: Kvinnornas rösträttskräf —: —

Ofvanstående flygblad och broschyrer kunna rekvideras från F. K. P. R:s i Stockholm expedition Lästmakaregatan 6, Stockholm, som hålles öppen hvarje dag kl. 3—5 e. m. samt dessutom onsdagar kl. 7—8 e. m.

Vid rekvisition af minst 100 ex. af flygbladen nr:is 1—8 lämnas 25 proc. rabatt.

Sjuksköterska önskar privatvård. Goda betyg finnas. Svar till "Syster", Pappershandeln, Oden-gatan 49.

17 års flicka, som genomgått Schults handelsskola, Linkö-ping, söker plats nu genast som biträde på kontor eller i diversehandel. Fina referenser fr. föregående platser finnas. Svar emottages tacksamt, märkt "17 år", under adr. S. Gumælius' Annonbyrå, Stockholm, f. v. b.

Snabb maskinskrifverska och stenograf, kunnig i svensk, tysk och engelsk korresp., önskar genast anställning. 2 års praktik å större fabrikskontor. Svar afvaktas till "Stenograf", Gäfle, p. r.

Treflig flicka med godt och vänligt sätt önskar plats i bättre hem; är villig deltaga i ett hem förefallande göromål och är kunnig i allt slags sömnad. På lön fästes mindre afseende, men önskar vara ansedd som familjemedlem. Tack-sam för svar till "S. E. J.", pr r. Halmstad.

Kvinnlig fil. kand. meddelar undervisning i vanl. skolämnen, speciellt moderna språk. Emot-tager öfversättningar. Bästa referenser och närmare underrättel-ser lämnas å

STOCKHOLMS UTHYRINGSBYRÅ,
Kungsträdgårdsgatan 12.
Allm. 235 80. R. 129 07.

I hem på landet sökes plats mot fritt vivre af bildad 18 års flicka med lust och fallenhet att deltaga i alla husliga göromål. Något kun-nig i sömnad. Svar till "Intres-serad", Vestervik p. r.

Nya Nådhammarhemmet
Djursholm

Riks Djursh. 122. A. T. Djursh. 52 erbjuder klena och nervösa perso-ner ett lugnt och stilla hvilohem. Pris pr dag 5—8 kronor.

Rodenstamska
Slöjd- och Hushållsskolan
Hudiksvall

Husmoderskurs. Skolkökslärarinne-kurs. Slöjdläroinnekurs. Hem-slöjds- och Växtfärgningskurs.

Deposition & Sparkassa

4 1/2 %

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Fördelande och smärtstillande

verkar Salubrinbehandling såväl å **hemorrojder** som å **blodstockningar** i allmänhet, då det användes utspädt och på sätt som i bruksanvisningen meddelas. Tillhandahålles i Parfym-, Spekeri- & Färgaffärer. Partilager hos Geijer & C:o, Stockholm.

LEDIGA PLATSER.

Två lärarinneplatser bli vid nästa läsårs början lediga vid Simrishamns Samskola. Undervisningsämnen: kristendom, svenska tyska, geografi och historia. Lön 1,300 å 1,400 kr. beroende på kompetens. Kompetens: helst högre lärarinneseminarium. Ansökningshandlingar åtföljda af läkarebetyg insändas före den 25 mars till *Föreståndarinnan*.

Ett par Raja-

strumpor hålla lika länge som tre par vanliga, väfda strumpor.

Använd därför endast den **handmaskinstickade Raja-strumpan** som säljes i **A.-B. Strumpfabriken Rajas Fabriksbod, G:la Kungsholmsbrog. 13.**

HÖGRE LÄRARINNESEMINARIET

vid
Stiftelsen Kjellbergsska Flickskolan
i Göteborg.

Seminariet omfattar 4 ett-åriga afdelningar. För inträde i **AFDELNINGEN I** fordras kunskaper motsvarande dem, som bibringas vid 8-klassig flickskola.

Studentkor kunna utan inträdesexamen vinna inträde i **AFDELNING III**.

Inträdesansökningar torde om möjligt insändas före den 15 instundande Maj.

Närmare upplysningar meddelas af Seminariets föreståndarinnan, adr. Södra Vägen 23. Prospekt sändes på begäran.

STYRELSEN.
Nord. A. B. 389 35

Folkskolans Barntidning

utgifven och redigerad af **STINA QUINT**, utkommer 1909 i sin adertonde årgång.

Ett rikt illustrerad nummer hvarje vecka, 36 veckor under året.

Bästa och lämpligaste läsning för barn af alla samhällsklasser.

Prenumerera å närmaste postkontor. Pris för helt år Kronor 1: 65, halft år 90 öre.

100-tals bitar randigt bomullstyg till förkläden, inneh. 2 met., äkta färg, ljus- eller mörkrandigt, erhålles till 73 öre, 10 bit. 7 kr. Otto Oskarson, Gamla Kungsholmsbrog. 23 A, Stockholm.

Mélanogène,

Diquemare — färgar hår, skägg och ögonbryn — håller färgen i månader. Endast i

Franska Parfymmagasinet
21 Drottninggatan 21, Stockholm.

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m. Muntliga och skriftliga upplysningar genom

Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå,
54 Drottninggatan.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett sina värdepapper och skötsel af sina affärer å någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrodda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatsafdelning (Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4),

som under garanti af **Stockholms Enskilda Bank** åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatsafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatsafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterser Notariatsafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatsafdelningen, underrättar Notariatsafdelningen gäldenären därom att räntorna å inteckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatsafdelningen, att inteckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad inteckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter **Stockholms Enskilda Bank** därigenom uppkommen skada.

Förvaringsafgift: 50 öre för år per 1,000 kronor af depositiörens värde, dock ej under två kronor.

Kvinnliga Juridiska Byrån, Wallingatan 12.

Kontorstid kl. 1/2 10—4. Utför alla slags juridiska uppdrag. A. T. 18336.

Ett kaffes arom

är till stor del beroende på konstruktionen af de maskiner, på hvilka det är rostadt. Ju bättre maskiner man använder vid rostningen, desto mera fullkomligt utvecklas aromen, under det alla ohälsosamma ämnen aflägsnas.

Karlbergs Specialblandning å 1: 50 pr kg.

består af flera ädla kaffesorter sammanblandade samt rostas på nutidens förnämsta rostningsmaskin i eget förstklassigt rosteri.

OBS! Renaste smak, högsta arom samt mest omtyckt kaffe i marknaden. Till landsorten mot efterkräf.

K. W. Karlberg

Mäster-Samuelsgatan 10.
(hörnet af Norrlandsg.)
Kaffeaffär En gros et en Detail.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan. 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 10.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelg. 25.

Rikstel. 68 98. Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

En kvinnogärning. Elsa Borg †. Af *Fanny Ekenstierna*.

Riksdagsupplösning och kvinnornas rösträttsfråga.

En föreläsningsturné i Ryssland. Af *Zeneïde Mirowitch*. Utlandet.

Mora folkhögskola. Af *Ellen Lundberg, f. Nyblom*.

Jeanne d'Arc — en kvinnlig riddare. Af *Sigrid Platen*.

Pristäflan om rösträttsflygblad.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**